

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ
ตัวแทนคนไทยและคนต่างด้าวในธุรกรรมผ่านออนไลน์¹

ชนาธิป พรหมวัน²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของตัวแทนคนไทยและคนต่างด้าวในธุรกรรมพนันออนไลน์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของตัวแทนคนไทยและคนต่างด้าว ทำให้ผู้ศึกษาได้รู้ว่ กฎหมายมีการกำหนดความผิดมูลฐานที่ยังไม่ครอบคลุมที่จะเอาผิดแก่ตัวแทนที่ร่วมมือกับคนต่างด้าวในการฟอกเงิน ทำให้มีช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดในการทำธุรกรรมพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมายและสร้างความเสียหายให้แก่คนในสังคมรวมถึงความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดดังกล่าวได้ อีกทั้งอัตราโทษที่จะนำมาลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดยังไม่เพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการทำงานของคณะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมยังมีส่วนที่บัญญัติไว้ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฟอกเงิน ทำให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมาย และมาตรการในการให้คำตอบแทนเป็นรางวัลแก่ผู้ให้ข้อมูลนั้นยังไม่เพียงพอที่จะชักจูงให้ประชาชนนำข้อมูลที่สำคัญที่เป็นเบาะแสเกี่ยวกับธุรกรรมพนันออนไลน์มาแจ้งให้หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการทางกฎหมายต่อไป รวมถึงการกำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินและผู้ประกอบการอาชีพตามที่กฎหมายกำหนด ให้ทำรายงานหากพบว่ามีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันสงสัยแต่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีโทษหากไม่ได้รายงาน ทำให้เกิดช่องว่างในการตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันสงสัย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงต้องศึกษาโดยอ้างอิงจากรากฐานของกฎหมาย แนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์หรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ แห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของตัวแทนคนไทยและคนต่างด้าวในธุรกรรมพนันออนไลน์ ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ
ตัวแทนคนไทยและคนต่างด้าวในธุรกรรมพนันออนไลน์โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิฑิต
และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศิริ บัวสุวรรณค์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาริษฎาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงใหม่)
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับมาตรการกำหนดฐานความผิดฟอกเงินและอัตราโทษ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ซึ่งกำหนดความหมายเกี่ยวกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดมูลฐานไว้ 21 ลักษณะ ยังไม่มีการกำหนดความผิดที่มีลักษณะเป็นตัวแทน และมาตรา 60 การกำหนดอัตราโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งถือเป็นตัวการให้ต้องรับโทษทางอาญา โดยมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากพิจารณาถึงโทษปรับในอัตราสูงสุดที่ให้ปรับสองแสนบาทนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเงินที่ได้จากการเล่นการพนันออนไลน์พบว่ายังไม่ได้สัดส่วนกับโทษปรับ ไม่สามารถทำให้ผู้ที่กระทำความผิดเกรงกลัวต่อโทษที่กฎหมายกำหนด และตัดสินใจเลือกที่จะกระทำความผิดโดยยินดีรับการลงโทษมากกว่าที่จะไม่กระทำความผิด และในส่วนของมาตรา 7 ที่กำหนดให้ผู้สนับสนุนซึ่งการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการจะเป็นการไม่เพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการสนับสนุนเกิดขึ้น เนื่องจากผู้สนับสนุนนั้นเป็นต้นเหตุของการนำการพนันออนไลน์เข้ามาสู่ประเทศไทยถือเป็นการส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมขึ้น อัตราโทษจึงยังไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณเงินที่ใช้กระทำความผิด

ในกรณีพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 12 (2) กำหนดให้ลงโทษ ผู้ที่จัดให้มีการเล่น หรือทำอุบายล่อ ช่วยประกาศโฆษณาหรือชักชวนโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้ผู้อื่นเข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อัตราโทษดังกล่าวมีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับการเล่นพนันออนไลน์จึงยังไม่ได้สัดส่วน นั่นเอง

จากประเด็นปัญหาที่สองปัญหาเกี่ยวกับมาตรการด้านการใช้อำนาจของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรม ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 25 (3) ที่กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ กำกับ ดูแล และควบคุมคณะกรรมการธุรกรรม ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระและสามารถตรวจสอบได้จะเห็นได้ว่า เป็นการกำหนดหน้าที่ไว้อย่างกว้าง และไม่แน่ชัดได้ว่าคณะกรรมการธุรกรรมจะสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระโดยแท้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ควบคุมคณะกรรมการธุรกรรม ทำให้การทำงานของคณะกรรมการธุรกรรมขาดความอิสระ ซึ่งเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในกรณีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 35 และ 36 ประกอบมาตรา 37 ที่กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรม และต้องรายงานต่อคณะกรรมการในการประชุม ผู้ศึกษาเห็นว่าหน้าที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้คณะกรรมการที่มีอำนาจยับยั้งเหตุตามมาตรา 35 และมาตรา 36 ต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประชุม นั้น เป็นการเพิ่มภาระแก่คณะกรรมการธุรกรรมและก่อให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดใช้โอกาสดังกล่าวขนถ่ายทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเพื่อชุกซ่อนหรือหลบหนีได้ และทำให้เกิดกระบวนการใน

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะทำการจัดการกับทรัพย์สินที่มาจากการกระทำผิดไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากประเด็นปัญหาที่สามปัญหาเกี่ยวกับมาตรการด้านการให้ค่าตอบแทนเป็นรางวัลแก่ผู้ให้ข้อมูลพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 37/1 กำหนดให้บุคคลผู้ให้ข้อมูลเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาคู่คุ้มครอง ยังเป็นการไม่เพียงพอที่จะจูงใจให้ผู้ให้ข้อมูลนำเบาะแสมาแจ้งแก่หน่วยงานของรัฐและตามมาตรา 37/1 วรรคสาม การให้ค่าตอบแทนในกฎหมายการฟอกเงินยังไม่ได้มีการกำหนดให้ชัดเจนต้องผ่านดุลพินิจของคณะกรรมการ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 15 กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินสินบนแก่ผู้นำจับกึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับ กฎหมายการพนันได้กำหนดค่าสินบนไว้ชัดเจนแต่ ค่าสินบนที่กำหนดไว้นั้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบันและความเสี่ยงของการให้ข้อมูลแล้วนั้นยังไม่ได้สัดส่วน การชักจูงใจผู้ให้ข้อมูลจึงยังไม่สามารถทำได้เพียงพอ

จากประเด็นปัญหาที่สี่ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการด้านการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่สถาบันการเงินและผู้มีพฤติกรรมอันมีเหตุอันควรสงสัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13 ประกอบมาตรา 14 ที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานหากปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานว่าธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้สถาบันการเงินรายงานให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า กฎหมายการฟอกเงินกำหนดให้รายงานโดยไม่ชักช้า แต่ไม่ได้กำหนดว่าในกรณีที่ไม่มีรายงานจะต้องมีบทลงโทษอย่างไร ทำให้เกิดการละเลยไม่รายงานธุรกรรมและก่อให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น

ในกรณีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ซึ่งกำหนดให้ในส่วนบุคคลธรรมดาผู้ประกอบอาชีพที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากพิจารณาถึงการพนันออนไลน์แล้ว ปัจจุบันอาชีพที่เกี่ยวกับการทำงานในโลกออนไลน์มีมากขึ้น อาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจออนไลน์จึงเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้ในการกระทำผิดรวมถึงการพนันด้วยนั่นเอง กฎหมายการฟอกเงินยังไม่ได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพธุรกิจออนไลน์รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จึงมีช่องว่างในการถ่ายโอนทรัพย์สินเกิดขึ้นได้ นั่นเอง

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของตัวแทนคนไทยและคนต่างด้าวในธุรกรรมพนันออนไลน์ ผู้ศึกษาพบว่ามิชชั่นเสนอแนะ คือ

1) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ในส่วนการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยเพิ่ม “ความผิดเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนในการกระทำการแทนตัวการซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามพระราชบัญญัตินี้”

2) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 7 ส่วนที่ว่า “ใน ความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิด นั้น (1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด” โดยเพิ่ม (ก) ของมาตรา 7 (1) “ให้ผู้สนับสนุนที่มีเจตนาสมครใจเข้าร่วมกระทำความผิดให้ต้องรับโทษหนักขึ้น เป็นเหตุ ฉุกเฉิน” และเพิ่ม (ข) “ในกรณีที่ผู้สนับสนุนรู้อยู่แล้วว่าถูกใช้เป็นตัวแทนในการกระทำความผิดแต่ไม่ทักท้วง ประการใด ให้รับโทษเช่นเดียวกับตัวการ โดยให้มีผลย้อนหลังไปนับแต่วันที่อยู่หรือควรจะรู้ว่าถูกใช้ในการ กระทำความผิด”

3) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ส่วนที่ว่า “ผู้ใด กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษ...” โดยเพิ่ม (1) “ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามวรรคหนึ่ง และ ผู้สนับสนุนตามมาตรา 7 (1) (ก) ตกลงกันโดยมีเจตนาโดยสมครใจเพื่อกระทำความผิดร่วมกัน ต้องระวาง โทษ...”

4) แก้ไข พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 25 (3) ส่วนที่ว่า “กำกับ ดูแล และควบคุมให้คณะกรรมการธุรกรรม สำนักงาน และเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นอิสระและสามารถ ตรวจสอบได้...” เป็น “กำกับ และดูแลให้คณะกรรมการธุรกรรม สำนักงาน และเลขาธิการ ที่เห็นว่าเป็นการ เลือกปฏิบัติหรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน...” เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อให้ คณะกรรมการธุรกรรมที่อิสระในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) แก้ไข พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 37 ส่วนที่ว่า “เมื่อ คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 แล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการในการประชุมคราวถัดไป และให้รายงานให้คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบด้วย” เป็น “เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่ กรณีสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 แล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาคำสั่งยับยั้ง การทำธุรกรรมแล้วเสนอต่อศาลที่อยู่ในเขตอำนาจ และให้รายงานให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติทราบด้วย”

6) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 37 วรรคสาม ส่วน ที่ว่า “รายงานตามมาตรานี้ให้ถือเป็นความลับของทางราชการ” เป็น “รายงานตามมาตรานี้ให้ถือเป็นความลับ ของทางราชการ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ที่มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาร้องขอ ตรวจสอบรายละเอียดของทรัพย์สินให้สามารถขอตรวจสอบได้”

7) แก้ไข พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 37/1 วรรคสาม ส่วน ที่ว่า สาม “สำนักงานอาจจัดให้มีคำตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่

คณะกรรมการประกาศกำหนด” แก่เป็น “สำนักงานต้องจัดให้มีคำตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

8) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13 วรรคสอง ส่วนที่ว่า “ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า” แก่เป็น “ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า หากไม่กระทำภายในเวลาที่กำหนด จะต้องรับโทษ...”

9) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16 โดยเพิ่มผู้ “ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับธุรกรรมออนไลน์”

10) เพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16 วรรคสอง ส่วนที่ว่า “ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บุคคลดังกล่าวรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า” แก่เป็น “ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บุคคลดังกล่าวรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า หากไม่กระทำภายในเวลาที่กำหนด จะต้องรับโทษ...”

11) เพิ่มเติมนิยามคำว่า ฟอกเงิน ลงในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการสร้างความชัดเจนในการตีความของผู้ใช้กฎหมายรวมถึงผู้ที่ศึกษาพระราชบัญญัตินี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (พิมพ์ครั้งที่ 10).

(กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2543). หน้า 29.

ปิยะพันธุ์ อุดมศิลป์. “Vienu Convention: ปทัสถานของการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน.”

วารสารนิติศาสตร์. 23. 3. (กันยายน 2536): หน้า 507.

พรชัย ชันดี. ทฤษฎีอาชญาวิทยาหลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

2558). หน้า 13.

สหัส สิงหวิริยะ. “ความรู้เรื่องกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน.” (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม. 2545).

หน้า 3.

อนันต์ ลิขิตชนสมบัติ. มาตรการการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม. (กรุงเทพฯ: สถาบัน

พัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. 2557). หน้า 14.

อุททิศ แสนโกศิก. กฎหมายอาญามาตรา 1. (กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์. 2525). หน้า 34.